

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ เป็นบทสรุปการวิจัย โดยกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของผู้บริหารและหัวหน้าหมวดวิชาเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในแบบวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าหมวดวิชาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ภายใต้โครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของกรมสามัญศึกษา จำนวน 29 โรงเรียน เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน 29 คน ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 29 คน และหัวหน้าหมวดวิชา 283 คน รวมทั้งสิ้น 341 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ใช้ถามผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชา แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (Check - list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าหมวดวิชา เกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (Check - list) และแบบปลายเปิด (Open - ended) โดยแยกแบบสอบถามออก

เป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน

ส่วนที่ 2 การปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชาเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการโดยมีหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เป็นหนังสือราชการซึ่งออกจากกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มของประชากร โดยผู้วิจัยส่งและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ปรากฏว่าส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 341 ฉบับ ได้รับกลับคืนทั้งสิ้น 301 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.27

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบความเรียงอธิบาย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ผู้บริหารโรงเรียน มีจำนวนเพศหญิงและชายเท่ากัน แต่ส่วนใหญ่จะมีอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป และวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

2. หัวหน้าหมวดวิชา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป วุฒิต่างการศึกษาระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานของผู้บริหารและหัวหน้าหมวดวิชาเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน

ส่วนที่ 1 การปฏิบัติงานของผู้บริหารเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน

1. ด้านนโยบายของโรงเรียนเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน

สรุปผล ได้ดังนี้

การกำหนดนโยบายส่งเสริมการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีสั่งการให้มีการกำหนดนโยบายการนิเทศงานวิชาการ เพื่อสนองนโยบายของกรมสามัญศึกษา

การทำแผนปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียน เกี่ยวกับนโยบายส่งเสริมการนิเทศงานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีสั่งการให้หัวหน้าหมวดวิชาเสนอโครงการที่เกี่ยวกับปัญหาที่ต้องการให้มีการนิเทศ เพื่อนำมาพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการของโรงเรียน

การแจ้งนโยบายส่งเสริมการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ให้แก่คณะครู - อาจารย์ทราบ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีจัดประชุมชี้แจงนโยบายการนิเทศงานวิชาการให้ทราบทั้งโรงเรียน

ส่วนวิธีการตรวจสอบการรับทราบนโยบายการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของครู - อาจารย์ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีสังเกตจากพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู

2. ด้านบุคลากรผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน สรุปผลได้ดังนี้

การจัดระบบสายงานการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีจัดประชุมและร่วมวิเคราะห์กับคณะกรรมการ เพื่อจัดระบบสายงานการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน

การคัดเลือก แต่งตั้งและกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีมอบหมายให้คณะกรรมการของโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการ

3. ด้านกระบวนการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน สรุปผลได้ดังนี้

การสำรวจปัญหาความต้องการจำเป็น เพื่อกำหนดให้มีการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีมอบหมายให้หมวดวิชาดำเนินการสำรวจความต้องการจำเป็น แล้วเขียนโครงการเสนอ

สำหรับวิธีการพิจารณาคัดเลือกปัญหาความต้องการจำเป็น ที่ต้องการให้มีการนิเทศงานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีพิจารณาความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาและความเร่งด่วนของปัญหา

การกำหนดโครงสร้างในการดำเนินงานการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีจัดประชุมและร่วมวิเคราะห์กับคณะทำงานของโรงเรียน เพื่อพิจารณาร่างเกณฑ์การทำงาน แบ่งงาน กำหนดหน้าที่ ประสานงานและมอบหมายอำนาจให้ตามหน้าที่

การมอบหมายแผนงานหรือโครงการเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการให้กับผู้รับผิดชอบ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีมอบหมายเป็นคณะบุคคล

วิธีการประสานงานการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีมอบหมายให้บุคลากรที่มีความรู้และมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นผู้ประสานงาน นอกจากนี้ยังให้มีการเสนอรายงานอย่างเป็นระบบ

สำหรับการวินิจฉัยสั่งการ เพื่อให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีขอความร่วมมือให้ปฏิบัติ และเสนอแนะหรือให้คำแนะนำ ไปปฏิบัติ

วิธีการกระตุ้นให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานด้านการนิเทศงานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีให้อิสระในการปฏิบัติงาน และให้มีส่วนร่วมในการวางแผน

การให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการนิเทศงานวิชาการ ของบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีจัดอบรมสัมมนาให้ได้รับความรู้ในด้านการปฏิบัติงาน และให้มีการประชุมปรึกษาหารือเป็นหมู่คณะ

สำหรับการติดตาม ควบคุม และปฏิบัติงานตามแผนงานการนิเทศงานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีกำหนดให้มีการประชุม เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงาน

การกำหนดแนวทางติดตามการปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีตรวจสอบเป้าหมายของงาน กับงานที่ดำเนินการให้สอดคล้องกัน

ส่วนในเรื่องการประเมินผลการปฏิบัติงานการนิเทศงานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนใช้วิธีมอบหมายให้คณะทำงานของโรงเรียน เป็นผู้ประเมินผลการปฏิบัติงานในการนิเทศงานวิชาการ

การกำหนดเวลาในการประเมินผลการปฏิบัติงานการนิเทศงานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีประเมินหลังการดำเนินการ

วิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานการนิเทศงานวิชาการ ส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนใช้วิธีการสังเกต

ในการกำหนดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงาน ในการนิเทศงานวิชาการ ส่วนใหญ่แล้วผู้บริหารโรงเรียน ใช้วิธีกำหนดให้ผู้ปฏิบัติงานนำเสนอผลงานในที่ประชุมครู และให้เจ้าของผลงานพิมพ์ผลงานเป็นเอกสารเผยแพร่

การนำข้อสรุปผลที่ได้จากการประเมินผลงาน ไปใช้ประโยชน์ต่อการนิเทศงาน วิชาการ ส่วนใหญ่แล้วผู้บริหารโรงเรียนนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนต่อไป

4. ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน สรุปผลได้ดังนี้

วิธีการจัดกิจกรรมการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่ใช้วิธีร่วมพิจารณาเสนอและเลือกใช้กิจกรรมการนิเทศงานวิชาการให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระในการนิเทศงานวิชาการทุกโครงการ

ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศงานวิชาการ ส่วนใหญ่แล้วผู้บริหารโรงเรียนใช้วิธีเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง

5. ด้านการพัฒนาคณาจารย์ในโรงเรียน สรุปผลได้ดังนี้

วิธีการส่งเสริมให้บุคลากรเกิดทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่แล้วผู้บริหารโรงเรียนใช้วิธีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกทั้งในขณะการประชุมและโอกาสอื่น ๆ

การส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความรู้เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนใช้วิธีเชิญวิทยากรให้ความรู้ และส่งครูเข้าร่วมประชุมสัมมนา นอกจากนี้ยังใช้วิธีส่งครูไปศึกษาดูงาน

การส่งเสริมให้บุคลากรเกิดทักษะในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีกระตุ้นให้ครูพัฒนาการสอนโดยการใช้สื่อ นอกจากนี้ยังใช้วิธีประชุมเชิงปฏิบัติการในการผลิตสื่อ

6. ด้านการปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรในโรงเรียน สรุปผลได้ดังนี้

วิธีการจัดกิจกรรมเพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีจัดให้มีการสังเกตการสอน นอกจากนี้ยังใช้วิธีจัดประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ และเขียนเขียนแลกเปลี่ยนความรู้

การสร้างบรรยากาศในการทำงานทางวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีอำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติงาน เช่น สถานที่ทำงาน วัสดุอุปกรณ์และสวัสดิการต่าง ๆ

การสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนใช้วิธีเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ นอกจากนั้นยังใช้วิธีปฏิบัติตนเป็นเพื่อนร่วมงานและที่ปรึกษาที่ดี

ระยะเวลาในการสร้างขวัญและกำลังใจ ส่วนใหญ่แล้วผู้บริหารโรงเรียนใช้ขณะการปฏิบัติงาน

7. ผลจากการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน สรุปผลได้ดังนี้

ด้านนวัตกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่ามีเอกสารความรู้เกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการมากขึ้น อื่น ๆ เช่น มีบทเรียนสำเร็จรูป และสไลด์ - เทป

ด้านพฤติกรรมของครู - อาจารย์และบุคลากรในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่า ครู - อาจารย์มีการทำงานเป็นหมู่คณะมากขึ้น นอกจากนั้นยังมีการทำงานเป็นระบบ มีความกระตือรือร้นในการเตรียมการสอน ปรับปรุงวิธีสอน ได้แนวทางและมีทักษะในการผลิตสื่อมากขึ้น

สำหรับด้านพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ตอบว่านักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนมากขึ้น นอกจากนั้น นักเรียนกล้าแสดงออก เช่น คิดเป็น ทำเป็นและแก้ไขปัญหาได้

ส่วนที่ 2 การปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชาเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน

1. ด้านนโยบายของโรงเรียนเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ผลปรากฏดังนี้ คือ

การกำหนดนโยบายส่งเสริมการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ ใช้วิธีเข้าร่วมประชุมและวิเคราะห์ เพื่อกำหนดนโยบายส่งเสริมการนิเทศงานวิชาการกับฝ่ายแผนงาน หรือคณะทำงานตามแนวนโยบายของกรมสามัญศึกษา

การทำแผนปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการส่งเสริมการนิเทศงานวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ใช้วิธีรวบรวมโครงการด้านวิชาการที่ต้องการให้มีการนิเทศจากครู - อาจารย์ในหมวดวิชา เสนอคณะกรรมการนิเทศภายในของโรงเรียน

การแจ้งนโยบายส่งเสริมการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนให้กับ คณะครู - อาจารย์ได้ทราบ หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ ใช้วิธีชี้แจงนโยบายดังกล่าว ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร

สำหรับการตรวจสอบการรับทราบนโยบายการนิเทศงานวิชาการภายใน โรงเรียนของครู - อาจารย์ หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู - อาจารย์ในหมวดวิชา ว่าได้ปฏิบัติงานสนองนโยบายของโรงเรียนหรือไม่

2. ด้านการกำหนดบุคลากรผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการภายใน โรงเรียน ปรากฏผลดังนี้ คือ

เรื่องการกำหนดระบบสายงานนิเทศงานวิชาการภายในหมวดวิชา ผู้บริหารส่วนใหญ่ร่วมวิเคราะห์และวางแผนกับคณะครูในหมวดวิชา เพื่อจัดระบบสายงานการนิเทศงานวิชาการภายในหมวดวิชา

การคัดเลือก แต่งตั้ง และกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการนิเทศงานวิชาการภายในหมวดวิชา หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ใช้วิธีคัดเลือกครู - อาจารย์จากหมวดวิชาของตนเสนอต่อโรงเรียน

3. ด้านกระบวนการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน สรุปได้ว่า

หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ใช้วิธีการจัดประชุมครู - อาจารย์ในหมวด เพื่อร่วมกันพิจารณาปัญหาด้านวิชาการที่ต้องการให้มีการนิเทศงานวิชาการ แล้วเขียนโครงการเสนอต่อโรงเรียน

วิธีพิจารณาคัดเลือกปัญหาความต้องการที่จำเป็นที่สุดให้มีการนิเทศงานวิชาการภายในหมวดวิชา หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่คำนึงถึงความสำคัญของปัญหาเป็นอันดับแรก

สำหรับการวางแผนการนิเทศงานวิชาการภายในหมวดวิชา หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ร่วมวิเคราะห์และวางแผนร่วมกับคณะครู - อาจารย์ในหมวดวิชา เพื่อพิจารณาเขียนโครงการการนิเทศงานวิชาการ ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของโรงเรียน

การกำหนดโครงสร้างในการดำเนินงานการนิเทศงานวิชาการภายในหมวดวิชา หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่จัดประชุมครู - อาจารย์ในหมวดวิชา เพื่อร่วมพิจารณาสร้างเกณฑ์การทำงาน การแบ่งงาน โดยกำหนดหน้าที่ให้ปฏิบัติ กำหนดการประสานงาน และการมอบหมายอำนาจให้ตามหน้าที่

หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่มอบหมายแผนงานหรือโครงการการนิเทศงาน
วิชาการให้กับคณะบุคคลเป็นผู้รับผิดชอบ

การประสานงานการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการ หัวหน้า
หมวดวิชาส่วนใหญ่ มอบหมายให้บุคลากรที่มีความรู้และมนุษยสัมพันธ์ดีเป็นผู้ประสานงาน

การวินิจฉัยสั่งการเพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงาน หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่
ใช้วิธีขอความร่วมมือให้บุคลากรปฏิบัติ

การกระตุ้นให้บุคลากรในหมวดวิชาได้ปฏิบัติงานด้านการนิเทศงานวิชา
การ หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ใช้วิธีให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงาน

การให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการนิเทศงานวิชา
การของบุคลากร หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ใช้วิธีการให้กำลังใจในการปฏิบัติงาน

การติดตาม ควบคุมการปฏิบัติงานตามแผนงานการนิเทศงานวิชาการ
หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่กำหนดให้มีการประชุมครูในหมวดวิชา เพื่อแก้ไขการปฏิบัติงาน

การกำหนดแนวทางติดตามการปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่
ใช้วิธีการตรวจสอบความก้าวหน้าของงานและวิธีปฏิบัติ

การประเมินผลการปฏิบัติงานการนิเทศงานวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา
ส่วนใหญ่ใช้วิธีมอบหมายให้ครูหรืออาจารย์ในหมวดวิชารับผิดชอบการประเมินผลการปฏิบัติงาน
การนิเทศงานวิชาการของหมวดวิชา

การกำหนดเวลาในการประเมินผลการปฏิบัติงานการนิเทศงานวิชาการ
หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ใช้วิธีการประเมินผลหลังการดำเนินงานการนิเทศวิชาการ

วิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานการนิเทศงานวิชาการ หัวหน้าหมวด
วิชาส่วนใหญ่ใช้วิธีการสังเกต การปฏิบัติงานของครู - อาจารย์

การกำหนดวิธีการรายงานผลการปฏิบัติงานในการนิเทศงานวิชาการ
หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่กำหนดให้ผู้ปฏิบัติงานนำเสนอผลงานในที่ประชุมครู

การนำข้อสรุปผลจากการประเมินผลงานการนิเทศงานวิชาการไปใช้
ประโยชน์ หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่นำข้อสรุปผลไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการนิเทศ
งานวิชาการภายในหมวดวิชา

4. ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศงานวิชาการ สรุปผลได้ดังนี้

วิธีการจัดกิจกรรมการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน หัวหน้า

หมวดวิชาส่วนใหญ่ร่วมพิจารณาเสนอและเลือกใช้กิจกรรมการนิเทศงานวิชาการให้สอดคล้องกับ
เนื้อหาสาระในโครงการนิเทศงานวิชาการทุกโครงการ โดยหัวหน้าหมวดวิชาส่วนมากเข้า
ร่วมกิจกรรมทุกครั้ง

5. ด้านการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ผลสรุปปรากฏดังนี้ คือ
การส่งเสริมให้บุคลากรได้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน หัวหน้า
หมวดวิชาส่วนใหญ่ใช้วิธีให้ความสนใจทุก ๆ ประเด็นความคิดที่สมาชิกเสนอมา
การส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความรู้ เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน
หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ใช้วิธีส่งครูเข้าร่วมสัมมนา ให้ไปศึกษาดูงาน และเชิญวิทยากรมา
ให้ความรู้

การส่งเสริมให้บุคลากรเกิดทักษะเกี่ยวกับการเรียนการสอน หัวหน้า
หมวดวิชาส่วนใหญ่ใช้วิธีกระตุ้นให้ครูพัฒนาการสอนโดยการผลิตสื่อ

6. ด้านการปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรในโรงเรียน สรุปผลได้ดังนี้ คือ
การจัดกิจกรรมให้บุคลากรในโรงเรียนมีปฏิสัมพันธ์ หัวหน้าหมวดวิชา
ส่วนใหญ่ใช้วิธีจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้
การสร้างบรรยากาศในการทำงานทางวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชาส่วน
ใหญ่ใช้วิธีให้ความเป็นกันเอง และให้ความสำคัญแก่เพื่อนร่วมงานทุกคน

การสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ใช้
วิธีเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ

ระยะเวลาสร้างขวัญและกำลังใจ หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่สร้างขวัญ
และกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในขณะที่ปฏิบัติงาน

7. ผลจากการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน สรุปผลได้ดังนี้
ด้านนวัตกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอน หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ตอบ
ว่า มีเอกสารความรู้เกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการเพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้นยังมีเทคนิคและ
วิธีสอนใหม่ ๆ เกิดขึ้น

ด้านพฤติกรรมของครู - อาจารย์และบุคลากรในโรงเรียน หัวหน้า
หมวดวิชาส่วนใหญ่ตอบว่า ครู - อาจารย์และบุคลากรในโรงเรียนเกิดการยอมรับซึ่งกันและ
กันมากขึ้น และสามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดีขึ้น

ด้านพฤติกรรมนักเรียนในโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่
ตอบว่า นักเรียนกล้าแสดงออกมากขึ้น เช่น คิดเป็น ทำเป็นและแก้ไขปัญหาได้ นอกจากนี้
นั้นยังพบว่านักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนมากขึ้น

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารและหัวหน้าหมวดวิชาเกี่ยวกับการนิเทศ
งานวิชาการภายใต้โครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร มีข้อควรอภิปรายและเสนอแนะดังนี้

1. ด้านนโยบายของโรงเรียนเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน

การกำหนดนโยบายของโรงเรียน การทำแผนปฏิบัติงานประจำปี และการ
แจ้งนโยบาย ตลอดจนการตรวจสอบการรับทราบนโยบายของโรงเรียน ในส่วนที่เกี่ยวกับการ
นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนใช้วิธีสั่งการ มอบหมาย และจัด
ประชุม ส่วนหัวหน้าหมวดวิชาจะเป็นผู้ปฏิบัติตามที่ได้รับคำสั่งหรือได้รับมอบหมาย เพื่อนำมา
ดำเนินงานในหมวดวิชา โดยเฉพาะเรื่องการแจ้งนโยบายการนิเทศงานวิชาการ ซึ่งผู้บริหาร
โรงเรียน ได้จัดให้มีการประชุมชี้แจงนโยบายให้ทราบทั้งโรงเรียน และยังได้มอบหมายให้หัวหน้า
หมวดวิชานำ ไปชี้แจงภายในหมวดวิชาอีกด้วย จะเห็นได้ว่าแนวการปฏิบัติของผู้บริหารและหัว
หน้หมวดวิชาจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเห็นได้อย่างชัดเจนว่าโรงเรียนได้มีการกำหนด
นโยบายเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนขึ้น สอดคล้องตามแนวทางการจัดการ
นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของกรมสามัญศึกษา ซึ่งกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ 2 ส่วน คือ
การดำเนินงานของโรงเรียนและการดำเนินงานของหมวดวิชา ตามแผนภูมิแสดงขั้นตอนการจัด
การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา 2530: 15)

2. ด้านการกำหนดบุคลากรผู้รับผิดชอบ

จากแนวทางการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของกรมสามัญศึกษา
ได้กำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อรับผิดชอบการดำเนินงานจัดการ
นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา 2530: 17)
เรื่องดังกล่าวนี้ ผลการวิจัยพบว่าแนวการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนได้จัดระบบสายงาน

คัดเลือก แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและคณะทำงาน ซึ่งได้แก่หมวดวิชาต่าง ๆ โดยวิธีจัดประชุมและร่วมวิเคราะห์กับคณะทำงานของโรงเรียน นอกจากนั้นยังได้มอบหมายให้คณะทำงานเป็นผู้ดำเนินการคัดเลือก แต่งตั้ง และกำหนดหน้าที่โดยเฉพาะ สำหรับหมวดวิชาเป็นผู้ร่วมวิเคราะห์และวางแผนกับคณะครูในหมวดวิชา เพื่อจัดระบบสายงานการนิเทศงานวิชาการภายในหมวดวิชา และคัดเลือกครู - อาจารย์ในหมวดวิชาเสนอต่อโรงเรียน เพื่อเข้าร่วมเป็นคณะทำงานของโรงเรียนต่อไป จะเห็นว่าแนวทางปฏิบัติของผู้บริหารและหัวหน้าหมวดวิชาปฏิบัติงานเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ของตน อันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนอย่างแท้จริง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะมีความรู้ความเข้าใจในด้านการนิเทศงานวิชาการในระดับมาก ตามที่ วันทนีย์ เพ็ญเกียรติ (2531: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความเข้าใจของผู้บริหารและครูต่อการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนภายใต้โครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้ทำให้ทราบว่าผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาอาจนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านกระบวนการนิเทศ

ผลการวิจัยในด้านกระบวนการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน พบว่า ทั้งผู้บริหารและหัวหน้าหมวดวิชาได้ปฏิบัติงานครบทุกขั้นตอนของกระบวนการนิเทศ ดังเช่น ในเรื่องกระบวนการวางแผนการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนได้มอบหมายให้หัวหน้าหมวดวิชาดำเนินการสำรวจความต้องการจำเป็น เพื่อเขียนโครงการเสนอ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนทราบว่า ปัญหาทางด้านวิชาการที่มีความต้องการให้มีการนิเทศจะต้องมาจากหมวดวิชา ผู้บริหารโรงเรียนจะใช้การพิจารณาความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาและความเร่งด่วนของปัญหา เพื่อนำไปทำแผนงานต่อไป สำหรับหัวหน้าหมวดวิชานั้นได้ว่าการวางแผนการนิเทศเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งในหมวดวิชา ที่จะต้องดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่าหัวหน้าหมวดวิชาใช้วิธีการจัดประชุมครู - อาจารย์ในหมวดวิชาเพื่อร่วมกันพิจารณาปัญหาวิชาการที่ต้องการให้มีการนิเทศ และยังใช้วิธีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อนำไปเขียนเป็นโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน เสนอต่อทางโรงเรียนเพื่อพิจารณาทำแผนปฏิบัติงาน ซึ่งจะเห็นได้ว่าหัวหน้าหมวดวิชาได้ปฏิบัติตามขั้นตอนการวางแผนการนิเทศ ตามแนวทางของกรมสามัญศึกษา โดยเฉพาะในขั้นเตรียมจัดทำแผน (หน่วยศึกษานิเทศก์

กรมสามัญศึกษา 2530: 53)

ส่วนในเรื่องกระบวนการจัดโครงสร้างในการนิเทศ พบว่าทั้งผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาใช้แนวปฏิบัติเดียวกัน คือ จัดประชุมและร่วมวิเคราะห์กับคณะทำงาน ซึ่งจะส่งผลให้ได้โครงสร้างในการดำเนินงานทั้งของโรงเรียนและของหมวดวิชาตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ส่วนสำหรับกระบวนการนำ จะเห็นได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาได้ใช้วิธีการมอบหมายเป็นคณะบุคคล และให้อิสระในการปฏิบัติงาน รวมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำในด้านการจัดอบรมให้ความรู้ ซึ่งแสดงว่าทั้งผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชา นอกจากจะเป็นผู้ให้การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนแล้ว ยังเป็นผู้ให้การสนับสนุนการนิเทศงานวิชาการอีกด้วย ดังที่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2531: 5) กล่าวว่า ผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ประกอบด้วยบุคลากร 3 ฝ่าย คือ ผู้นิเทศได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชา ผู้รับการนิเทศได้แก่ครูหรือผู้ได้รับประโยชน์จากการนิเทศโดยตรงหรือทางอ้อม ซึ่งจะทำให้มีความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานสูงขึ้น และผู้สนับสนุนการนิเทศ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน เป็นต้น

ในเรื่องกระบวนการควบคุมในการนิเทศ จากผลการวิจัยพบว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาใช้วิธีการปฏิบัติในแนวเดียวกัน คือ ติดตามและควบคุมการปฏิบัติงาน โดยวิธีการกำหนดให้ประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงาน และตรวจสอบเป้าหมายของงานที่ปฏิบัติเห็นว่าสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งเห็นได้ว่า วิธีการปฏิบัติในกระบวนการนี้ ใช้ความเป็นประชาธิปไตย เช่นจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อแก้ไขสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นต่อการปฏิบัติงาน ในขณะเดียวกันก็จะเป็นการรวบรวมข้อมูลอันจะนำไปใช้ประเมินโครงการ ในการดำเนินงานต่อไปได้ วิธีการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาดังกล่าวนี้ ถือเป็นวิธีที่ดีได้ เพราะการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนต้องมีบรรยากาศเป็นประชาธิปไตย จึงจะทำให้ขวัญและกำลังใจของผู้ร่วมงานดี ดังที่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2531: 4 - 5) กล่าวว่า การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนต้องเป็นประชาธิปไตย คือ จะต้องเคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน และรู้จักใช้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานนั้นดำเนินไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

ในเรื่องกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาปฏิบัติในแนวเดียวกัน คือ มอบหมายให้มีส่วนรับผิดชอบในการประเมินการปฏิบัติงาน ซึ่งใช้เวลาภายหลังการดำเนินงาน และยังกำหนดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานในที่ประชุม ทั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ในการวางแผนการนิเทศ จะเห็นได้ว่าวิธีการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชา ได้ปฏิบัติงานตามแนวทางกรมสามัญศึกษา ซึ่งกล่าวว่าในการรายงานผลการปฏิบัติงานอาจกระทำได้สองลักษณะคือ การรายงานผลการปฏิบัติระหว่างการดำเนินงาน และเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน สำหรับการรายงานผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานนี้ มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงาน ไปใช้เป็นข้อมูลในการประเมินผลโครงการต่อไป (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา 2530: 87 - 89) อย่างไรก็ตาม ถ้าพิจารณาผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารและหัวหน้าหมวดวิชาในเรื่องกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแนวคิดของแอลเลน ซึ่งแฮร์ริส (Harris 1963: 14 - 15) ได้นำมาเสนอว่า กระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานจะต้องประกอบด้วย การพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน วัตถุประสงค์ในการทำงาน และทำการวิจัยงาน ซึ่งจะเห็นว่าถ้าผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาของโรงเรียนได้นำข้อมูลที่ได้จากผลการประเมินผลการปฏิบัติงาน ใ้ใช้ให้เป็นประโยชน์ เช่น นำไปใช้ทำการวิจัยการปฏิบัติงาน หรือนำไปพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เป็นต้น วิธีการเหล่านี้จะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศ

ผลการวิจัยพบว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาใช้วิธีการจัดกิจกรรมการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน โดยการร่วมพิจารณาเสนอและเลือกใช้กิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระในการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน และส่วนใหญ่จะเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง แสดงว่าทั้งผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชา อาจเห็นการจัดกิจกรรมการนิเทศงานวิชาการมีความสำคัญ เพราะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยเป็นสื่อกลางในการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถด้านต่าง ๆ ให้แก่ครู - อาจารย์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2521: 4) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศไว้ว่า กิจกรรมต่าง ๆ เป็นหัวใจหรืองานหลักที่จะจัดให้มีขึ้นในการนิเทศให้เป็นระเบียบ ถูกต้องตามโปรแกรม ซึ่งสอดคล้องกับ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2528: 45) กล่าวว่า หลักการนิเทศการศึกษานั้น

เรายึดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนอย่างมีระบบระเบียบ โดยวางโครงการในสถานศึกษา และโครงการนั้น จะประสบความสำเร็จได้ ก็ต้องอาศัยกิจกรรมเป็นหลัก

5. ด้านพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชา ใช้วิธีการส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาเพื่อให้เกิดทัศนคติ ความรู้ และมีทักษะในการปฏิบัติงาน โดยวิธีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก และเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ตลอดจนส่งครูไปศึกษาหาความรู้ อีกทั้งสนับสนุนให้ครูมีทักษะในการผลิตสื่อ และการใช้สื่อเพื่อนำไปประกอบการสอน จะเห็นได้ว่าแนวการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชา พัฒนาบุคลากรในโรงเรียนโดยอาศัยกิจกรรมการนิเทศเป็นหลัก ซึ่งอาจต้องเลือกใช้กิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมและวางแผนเป็นอย่างดี เพราะลักษณะของกิจกรรมควรคำนึงถึงองค์ประกอบหลายประการ เช่น ในเรื่องวัตถุประสงค์ ขนาดของกลุ่ม วิธีก่อให้เกิดประสบการณ์ ดังที่ แฮร์ริส (1985: 69) ได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์ของขนาดกลุ่มมีอิทธิพลต่อจุดประสงค์ และขนาดของกลุ่มที่มีต่อกิจกรรมการนิเทศ ฉะนั้นผู้นิเทศสมควรที่จะเลือกกิจกรรมที่ดีและเหมาะสมที่สุด เพราะจะนำไปสู่การพัฒนาเจตคติ และการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมของบุคลากรในโรงเรียน นอกจากนี้ นวัตกรรมนาคะเวช (2528: 162) ได้เสนอแนะว่า ควรจัดกิจกรรมการนิเทศงานด้านพัฒนาบุคลากร คือ การอภิปราย การประชุมปรึกษาหารือและแนะนำ การประชุมปฏิบัติการ การใช้เอกสารความรู้ และการฝึกอบรม การสัมมนา และการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นกิจกรรมที่สามารถนำไปใช้ในการนิเทศงานวิชาการด้านการพัฒนาบุคลากรทั้งสิ้น นับได้ว่าทั้งผู้บริหารและหัวหน้าหมวดวิชา ได้เลือกใช้กิจกรรมการนิเทศมาพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม

6. ด้านการปฏิสัมพันธ์ของบุคลากรในโรงเรียน

ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้บุคลากรในโรงเรียน มีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์ต่อกัน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชา ให้มีการสังเกตการสอน และจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ นอกจากนี้เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและได้ปฏิบัติตนเป็นเพื่อนร่วมงานที่ดี ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ ตลอดจนได้อำนวยความสะดวกทุกด้าน เช่น การใช้สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้นักศึกษาทุกคน เพื่อทำให้มีบรรยากาศในการทำงานที่ดี จะเห็น

ได้ว่าวิธีการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชา ที่จัดให้มีการสังเกตการสอน และจัดให้มีการประชุม แสดงได้ว่าในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ภายใต้โครงการนิเทศงานวิชาการของกรมสามัญศึกษา นั้น ได้ดำเนินการส่งเสริมการนิเทศการสอน เพื่อให้ผู้นิเทศและครูได้มีโอกาสร่วมกัน ซึ่งจะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมอาชีพเดียวกัน ทั้งนี้เพราะการสังเกตการสอนและวิธีการจัดประชุมปรึกษาหารือเป็นขั้นตอนส่วนหนึ่งของการนิเทศแบบคลินิก (Cogan อ้างถึงโกลิพันธ์ ไทยพานิช, 2530: 4) และ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2530: 93) กล่าวว่า ปัจจุบันได้มีหน่วยงานในระดับโรงเรียนทั้งประถมและมัธยมศึกษาได้ทดลองนำไปใช้บ้างแล้ว คาดว่าเป็นวิธีการที่น่าจะสำเร็จ เพราะได้ทำการปฏิบัติโดยตรงกับครู ครูประจำการ ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนของนักเรียน เพราะเป็นการปฏิบัติที่มีขั้นตอน และมีการวางแผนเป็นอย่างดี จากคำกล่าวข้างต้นนี้ วิธีการนิเทศแบบคลินิกน่าจะ เป็นกิจกรรมการนิเทศอย่างหนึ่งที่ทำให้ครูได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และถ้าทุกโรงเรียนได้นำวิธีการนิเทศแบบนี้มาใช้แล้ว การนิเทศแบบคลินิคนี้น่าจะส่งผลทำให้ภายในโรงเรียนมีบรรยากาศ ชวัญ และกำลังใจของบุคลากรเกิดขึ้นอย่างดี และการเรียนของนักเรียนจะเกิดประสิทธิภาพสูงขึ้น

7. ผลจากการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน

ผลจากการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน พบว่าผู้บริหารและหัวหน้าหมวดวิชา ได้ให้คำตอบว่า มีนวัตกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนเป็นเอกสารหาความรู้ บทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น เกิดขึ้น นอกจากนั้นพฤติกรรมของครู - อาจารย์และบุคลากรในโรงเรียน มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี เช่น มีการทำงานเป็นหมู่คณะและเป็นระบบมากขึ้น ตลอดจนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน และยอมรับซึ่งกันและกัน ส่วนพฤติกรรมของนักเรียนจะเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น เช่นเดียวกับเช่น นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนมากขึ้น กล้าแสดงออก คิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาได้ จึงเห็นได้ว่าในโรงเรียนใดที่มีการจัดการนิเทศงานวิชาการแล้ว อาจมีผลที่ได้จากการนิเทศเกิดขึ้นหลายประการ ดังที่ อาคม จันทสุนทร (2526: 3) กล่าวว่า บทบาทสำคัญของหัวหน้าหมวดวิชาตามแนวความคิดในวงการอุตสาหกรรมและธุรกิจ ถือว่า ผู้นิเทศคือผู้บริหารระดับแรกของผู้รับการนิเทศ ถ้าหัวหน้าหมวดวิชาทุกคนทำงานนิเทศหรือทำงานบริหารระดับแรกอย่างมีหลักการ และชำนาญในกลวิธีนิเทศแล้ว จะเกิดผลในด้านประสิทธิภาพของการเรียนและการสอน ได้อย่างเห็น ได้ชัด

ข้อเสนอแนะสำหรับกรมสามัญศึกษา

1. ควรให้การสนับสนุนและดำเนินงานให้ความช่วยเหลือในงานนิเทศวิชาการภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการติดตามผลสัมฤทธิ์ของการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน
2. สร้างเกณฑ์การวัดเครื่องบ่งชี้ที่ประกอบทั้งปริมาณและคุณภาพในการปฏิบัติงานที่กรมสามัญศึกษาได้ตั้งไว้ ทั้งนี้โรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ภายใต้โครงการนิเทศงานวิชาการของกรมสามัญศึกษา จะได้นำไปปฏิบัติต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

ควรให้การสนับสนุนและดำเนินงานให้ความช่วยเหลือในการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน และเทคนิค วิธีการนิเทศในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเรื่องความเข้าใจและทัศนคติต่อการนิเทศงานวิชาการภายในของผู้รับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนภายใต้โครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
2. ควรมีการวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนภายใต้โครงการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา